

IN GESPREK

‘Deel waarvan je denkt dat het jou uniek maakt’

Een van de voornaamste taken van het TKI Tuinbouw & Uitgangsmaterialen is het organiseren en financieren van onderzoek ten behoeve van de tuinbouwsector. Michiel Roelse is er operationeel directeur.

Hij prijst de pas gepresenteerde visie Vitale Teelt 2030. “Maar wat er nu gaat gebeuren, bepaalt of de visie zijn effect gaat krijgen of niet.”

Tekst: Ellis Langen | Fotografie: René Faas

Michiel Roelse

OPERATIONEEL DIRECTEUR TKI
TUINBOUW & UITGANGSMATERIALEN

Management en publiek-privaat onderzoek zijn de rode draad in de loopbaan van Roelse. Hij werkte bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) bij het Nationaal Regie-orgaan Genomics. Daarna was hij zeven jaar operationeel manager van het Technologisch Topinstituut Groene Genetica (TTI GG). In 2012 ging Roelse aan de slag bij TKI Tuinbouw & Uitgangsmaterialen en hielp dat in de steigers te zetten. De club coördineert de kennis- en innovatieagenda van Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen (T&U). TKI is gehuisvest in het Hortiversum in Zoetermeer, het gebouw waar eerst het Productschap Tuinbouw zat.

Wat doet TKI Tuinbouw & Uitgangsmaterialen?

“TKI is een netwerkorganisatie, een samenwerkingsverband van onderzoeksinstituten, bedrijven en overheden, binnen de topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Er zijn negen topsectoren in Nederland. Het zijn sectoren waarvan Nederland vindt dat die internationaal gezien toonaangevend zijn en die bovendien kennisintensief zijn. Een topsector heeft drie functies verdeeld over twee instituten: het topteam en TKI TUI. Het topteam zet de grote lijnen uit en houdt zich bezig met internationalisering en met de ontwikkeling en aantrekking van werknemers. TKI pakt het stuk kennis en innovatie op van de topsector en die staat in de kennis- en innovatieagenda 2018-2021. De belangrijkste en meest zichtbare activiteit van ons is voor kwekers de jaarlijkse oproep, ook wel ‘call’ genoemd, om te komen met projectvoorstellen voor onderzoek. Dit moeten PPS-onderzoeken zijn, dat betekent dat het onderzoek wordt betaald middels publiek geld en privaat geld. We beoordelen de projectvoorstellen en geven advies over de prioritering ervan richting LNV. We zitten nu volop in dit proces. We hebben dit jaar ruim negentig projectvoorstellen ontvangen en beoordeeld, goed voor een totaalbedrag van 23 miljoen aan projecten. Bij de beoordeling zijn twee onafhankelijke beoordelingscommissies betrokken. Een themacommissie kijkt hoe goed het past in de kennis- en

innovatieagenda, een reviewcommissie kijkt naar de kwaliteit van de aanvraag. De twee beoordelingen worden bij elkaar gevoegd en daar komt een ranking uit. Uiteindelijk gaat dit in een advies naar LNV en worden er zo’n 25 tot 30 projecten gefinancierd. Die projecten kunnen begin 2019 starten.”

Hoeveel geld is er beschikbaar?

“LNV stelt 18 tot 19 miljoen euro per jaar beschikbaar. Tweederde van dit bedrag, zo’n 12 miljoen euro, is geen cash maar hiermee worden de onderzoeksuren van onderzoekers bij Wageningen University & Research vergoed. Jaarlijks zo’n 6 tot 7 miljoen euro wordt uitgekeerd in geld, te vergeven aan partijen in de projecten, met name aan kennis- en onderzoeksinstituten. We zetten onze middelen uit onder de voorwaarde van private cofinanciering: tegenover elke euro publiek geld moet een euro privaat geld staan. De meeste projecten lopen over meer jaren, dus er is niet elk jaar 36 tot 38 miljoen te besteden. Elk jaar gaan de lopende verplichtingen er nog af. Dit jaar blijft er 7 miljoen over die we kunnen inzetten voor nieuwe projecten. Onze call wordt meestal twee tot drie keer overschreven. We zouden veel meer projecten kunnen financieren die echt goed genoeg zijn en waar dus ook ondernemers geld voor willen uittrekken. Het publieke budget is de beperkende factor.”

Hoeveel subsidie heeft de bollensector sinds het bestaan van TKI TU gekregen?

“Dat is moeilijk te kwantificeren. We denken meer in onderzoeksthema's dan in deelsectoren. Het bollenonderzoek valt afhankelijk van de onderzoeksvraag in een van onze vier thema's. Heel vaak is dat binnen het thema 'duurzame plantaardige productie', omdat hieronder veredelings- of plantgezondheidsprojecten vallen. Op dit thema komen ook de meeste onderzoeksvoorstellen binnen en hier gaat ook het meeste geld heen. De drie andere onderzoeksthema's zijn: 'energie & water', 'hightech en digitalisering' en 'consumment, markt en maatschappij'.

Trekken de kapitaalkrachtige zaadbedrijven dan niet vaak aan het langste eind binnen het thema 'duurzame en plantaardige productie'?

“In de zaad- en veredelingssector zit veel geld. Hun R&D-budget maakt een belangrijk deel uit van de bedrijfsvoering. Zij kunnen alleen concurrerend blijven als ze op onderzoeksgebied voor kunnen blijven lopen. Bovendien zijn daar de marges zodanig dat ze een fors budget hebben voor onderzoek. Dat zie je zeker terug bij onze call. Niet alleen in de hoeveelheid projectvoorstellen, maar ook in kwaliteit. De veredelingssector springt er enorm uit ten opzichte van andere sectoren in de topsector wat betreft het organiseren van onderzoek en het vinden van de juiste kennispartners. Bij een onderzoeksvraag zoeken ze het beste van het beste. Vaak ook in het buitenland. Onze andere thema's zijn net zo goed van belang voor onze agenda, en voor de sector, dus we zorgen ervoor dat 'duurzame plantaardige productie' niet topzwaar wordt. Maar er hangt geen exacte verdeling van geld aan deze vier thema's. Ik begrijp dat de financiële omstandigheden van de bollensector heel anders is dan in de veredeling, maar als je geen geld inbrengt, doe je niet mee.”

Hoe is de bollensector vertegenwoordigd in de negentig voorstellen?

“Kan ik niet zeggen, alles is nog vertrouwelijk. Maar er zitten wel voorstellen bij. Het is sterk dat de visie Vitale Teelt 2030 er is. De sector mag zich gelukkig prijzen dat initiatiefnemers dit hebben gedaan. In tijden dat alles op z'n kop staat én er enorme uitdagingen op stapel staan, heb je als sector twee dingen zeker nodig: samenwerking en visie. Een visie geeft richting aan je onderzoeksprioriteiten, weerhoud je van ad-hoc onderzoek. Maar de visie is slechts een voorwaarde, een beginpunt. Het moet van papier komen. Realiseer je dat dit tijd, geld en moeite kost en dat niemand anders dat voor je gaat doen. Besef dat innovatie de sleutel is tot voortbestaan. Met innovatie bedoel ik niet kleine stapjes die je in staat stellen nog een paar jaar precies hetzelfde te doen als nu. Van de initiatiefnemers van de visie en de partijen die er nog bij aansluiten, wordt niet alleen verwacht dat ze meedenken en inbreng hebben, maar ook meefinancieren. Je moet kunnen samenwerken met je concurrenten en niet bang zijn om te delen waarvan je denkt dat het jou uniek maakt. Er is voldoende generieke problematiek waar iedereen mee zit, misschien ook wel over de sector heen; pak die dan ook generiek aan. Tegen bollenkwekers wil ik zeggen: jullie hebben zeer veel kennis die voor onderzoekers heel moeilijk te krijgen is. Naast het geld dat je in een project steekt, kom je dus ook echt met meerwaarde.”

‘Bollentelers hebben veel kennis die voor onderzoekers moeilijk te krijgen is’

Staat de sierteelt nog voldoende op het netvlies van de overheid?

“Mijn indruk is dat de sierteelt wegzakt. Het feit dat de bollensector belangrijk is voor Nederland als economie en als cultureel erfgoed, wil niet zeggen dat ze een heel belangrijke rol speelt in de visie van de overheid. Het kabinet zet in op missie-gedreven onderzoek en kijkt daarbij vooral naar zorg, veiligheid, klimaat en voeding. De overheid wil de maatschappelijke relevantie zien van de activiteiten die ze hierin financiert. De sierteelt kan meer doen met het gezondheidseffect van vergroening. Omdat dit niet onder het missie-gedreven onderzoek valt, brengt TKI dit bij de topsector zorg (Life Sciences & Health, red.) onder de aandacht. Ze kijken in die topsector vooral naar curatieve maatregelen zoals medicijnen, maar laat ze ook kijken naar de preventiekant. Projectvoorstellen bij hen indienen is nog een stapje te ver, maar we hopen wel zo ver te komen. Zo hebben we wel een samenwerkingsverband met topsector Hightech Materials waarbij we gezamenlijk onderzoek financieren. Dat zou ook mooi met zorg kunnen. Het zou prachtig zijn als we het onderzoek dat nu tussen de kieren valt, zo opnieuw op de radar bij de overheid krijgen. Want niet alleen vind ik dat erg voornamelijk onderzoek, ik ben er heilig van overtuigd dat dit belangrijk is voor het welzijn in Nederland.” ♦